

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Londynie

Wydział Konsularny i Polonii

Dr Joanna Kołak
joannakolak.com

Kampania: Wielojęzyczność - naturalnie!

Kamienie milowe i czerwone flagi w rozwoju językowym dzieci **dwujęzycznych**

Wciąż pokutuje przekonanie, że dzieci dwujęzyczne zaczynają mówić później niż ich jednojęzyczni rówieśnicy.

To mit, który nie znajduje potwierdzenia w badaniach.

Dzieci dwujęzyczne osiągną kamienie milowe rozwoju mowy mniej więcej w tym samym czasie, co dzieci jednojęzyczne, choć pierwsze słowa czy konstrukcje mogą pojawić się najpierw tylko w jednym z ich języków. Różnice dotyczą przede wszystkim rozkładu słownictwa i umiejętności między językami, a nie tempa ogólnego rozwoju.

Pierwszy rok życia: fundamenty komunikacji

Rozwój językowy zaczyna się na długo przed pierwszymi słowami. Do około 6. miesiąca spodziewamy się, że dziecko będzie reagować na dźwięki, rozpoznawać głos rodzica, patrzeć na twarz mówiącej osoby oraz uśmiechać się w odpowiedzi na uśmiech innych osób. W tym okresie pojawia się również głuźnienie, piski czy dźwięki gardłowe, będące pierwszymi ćwiczeniami aparatu mowy.

Między 6. a 12. miesiącem życia następuje kolejny etap – gaworzenie, czyli powtarzanie sylab typu „ma”, „ba”, „da”. Dziecko zaczyna też wskazywać palcem na przedmioty, pokazując, że chce zwrócić uwagę dorosłego, a więc buduje tzw. wspólne pole uwagi. Rozumie proste gesty i wyrażenia, takie jak „papa” czy „mniam mniam”, oraz potrafi rozpoznawać znane osoby i przedmioty.

Rok życia: pierwsze słowa

W okolicy pierwszych urodzin pojawiają się pierwsze słowa, wliczając w to wyrazy dźwiękonaśladowcze („hau hau”, „bam”) czy uproszczone formy konsekwentnie używane przez dziecko (np. „bu” w znaczeniu „buty”). **U dzieci dwujęzycznych słowa te mogą pojawić się w jednym z języków lub w obu**, zależnie od tego, który z nich jest bardziej obecny w otoczeniu lub które słowa są łatwiejsze do wymówienia.

Między 12. a 18. miesiącem dzieci rozumieją znacznie więcej, niż są w stanie samodzielnie powiedzieć: nazwy przedmiotów codziennego użytku, części ciała, ubrań, a także proste pytania i polecenia („chodź do mamusi”, „gdzie jest kotek?”). Chętnie bawią się w proste zabawy w udawanie i naśladową dorosłych. Zakres norm w tym okresie jest szeroki – niektóre dzieci używają kilku słów, inne kilkunastu lub kilkudziesięciu.

Dwulatek: budowanie wypowiedzi

Okolo drugich urodzin dziecko mówi zwykle co najmniej okolo 50 słów i rozumie ich kilkaset (200–500). **U dzieci dwujęzycznych słownictwo liczymy łącznie, sumując słowa z obu języków.**

W tym wieku pojawiają się pierwsze dwuwyrazowe wypowiedzi: „Tata daj”, „Mama am”. **Dzieci dwujęzyczne mogą swobodnie mieszać słowa z obu języków** w swoich pierwszych zdaniach, np. „Teddy tu”, „Daj water”. Jest to zupełnie normalne i wynika z tego, że dziecko wybiera słowa łatwiejsze lub bardziej znane w danym momencie, a nie z jakiegokolwiek „pomieszania języków” w mózgu.

Trzylatek: coraz bardziej rozbudowana mowa

Trzylatki rozumieją dłuższe instrukcje i potrafią budować krótkie zdania, złożone z 4–5 wyrazów. W normie będą zarówno dzieci znające okolo 300 słów, jak i te, które używają ich blisko tysiąca – rozpiętość norm jest duża. **U dzieci dwujęzycznych sumujemy całkowity zasób słownictwa**, nie porównujemy jednego języka dziecka z rówieśnikami jednojęzycznymi.

Po trzecich urodzinach **mowa dziecka powinna być w miarę zrozumiała dla osób spoza najbliższego otoczenia**, przynajmniej w jednym z języków.

Czerwone flagi: kiedy zgłosić się do specjalisty?

Warto skonsultować rozwój mowy, jeśli:

- do 6. miesiąca dziecko nie reaguje na głośne dźwięki ani nie patrzy na twarz mówiącej osoby,
- między 6. a 12. miesiącem nie pojawia się gaworzenie,
- około 15 miesiąca wciąż nie ma pierwszych słów,
- około 15 miesiąca dziecko nie wskazuje palcem na przedmioty i osoby,
- około 2. roku życia ma mniej niż 50 słów łącznie w dwóch językach,
- po 2. roku nie tworzy prostych dwuwyrazowych wypowiedzi,
- po 3. roku mowa nie jest rozumiana przez otoczenie i dziecko nie buduje prostych zdań w żadnym języku.

Trudności dziecka mogą wynikać m.in. z problemów ze słuchem, napięciem mięśniowym, czynników neurologicznych lub niewystarczającej jakości i ilości języka w otoczeniu. **Warto skonsultować je ze specjalistą od rozwoju językowego (logopedą / speech and language therapist),** który pomoże określić, czy dziecko potrzebuje wsparcia językowego, czy też wskazana jest konsultacja z innymi specjalistami.

Autorką tekstu jest dr Joanna Kołak (www.joannakolak.com)
Przedsięwzięcie jest finansowane ze środków Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie.